

Van Afval Naar Grondstof

Gemeente Opmeer
7 december 2023

Samuel Stollman

December 2023

Op weg naar een circulaire economie

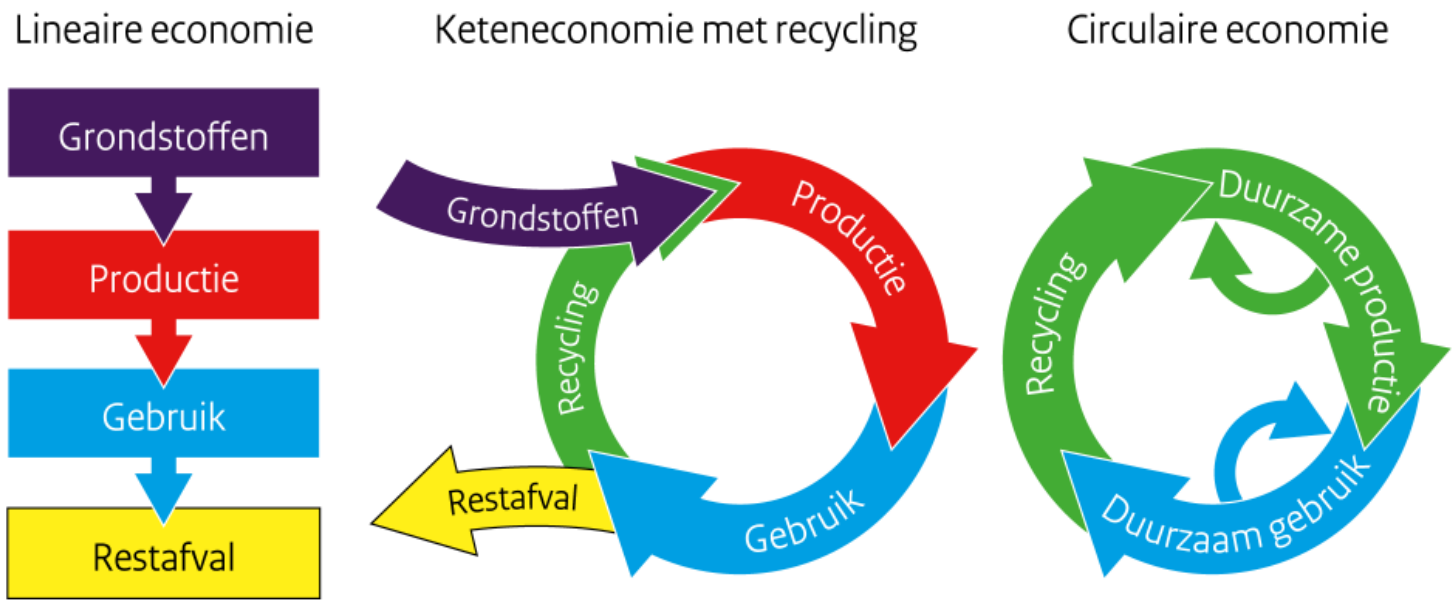

De rol van de gemeente in de keten

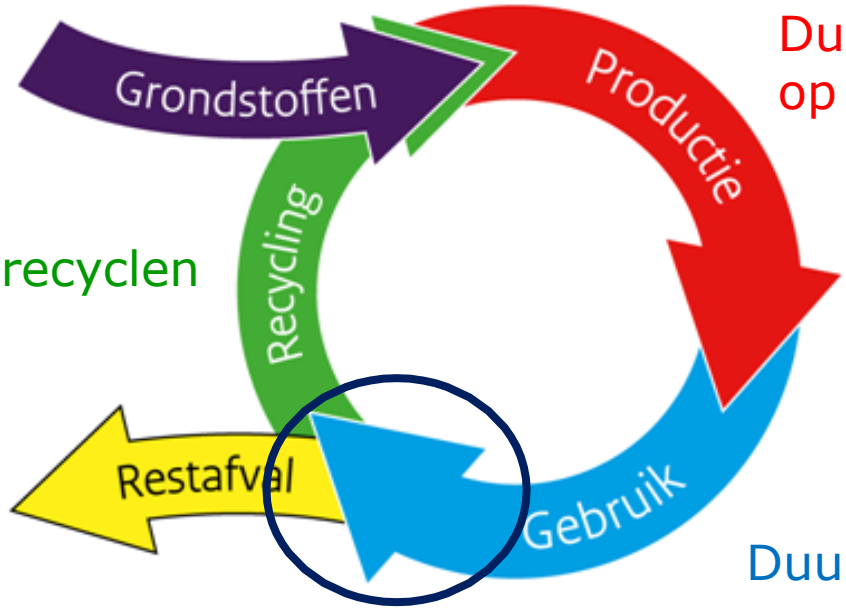

Duurzame producten op de markt

Meer en beter recyclen

Duurzamer consumeren

Meer en beter scheiden

Gemeentelijke doelstellingen EU en VANG

VANG-programma 2015-2020

- Maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar én minimaal 75% afvalscheiding
- Resultaat: van 240 kg in 2015 naar 180 kg in 2021

Verbrandingsbelasting in 2019 verhoogd van € 13 naar € 32 per ton restafval. 2023: € 35,70

CO2-heffing vanaf 2025 (op fossiele deel van restafval). Komt neer op ca. € 2 euro/ton in 2025 tot mogelijk € 25 in 2030 (!)

VANG-programma 2022-2025: focus van hoeveelheid naar kwaliteit

- EU: daadwerkelijke recycling meten in plaats van gescheiden inzameling
- Doelstelling: 55% recycling in 2025; 60% in 2030; 65% in 2035
- Nu *gemiddeld* 52% recycling

Nederland Circulair in 2050: Rijksbrede programma Circulaire economie

Recycling versus afvalscheiding (Benchmark NVRD/RWS, 2022)

Gft-keten in kaart

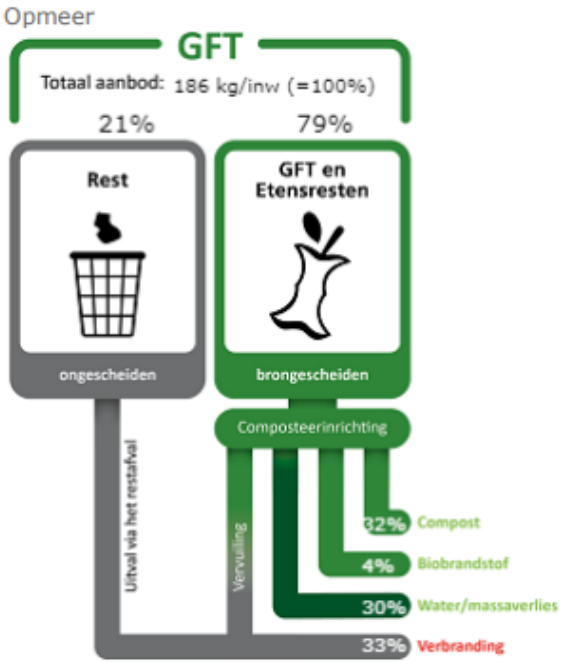

76% recycling van het totaal
16% uitval *na inzameling* (13%-punt)

OPK-keten in kaart

89% recycling van het totaal
Géén uitval na inzameling!

PMD-keten in kaart

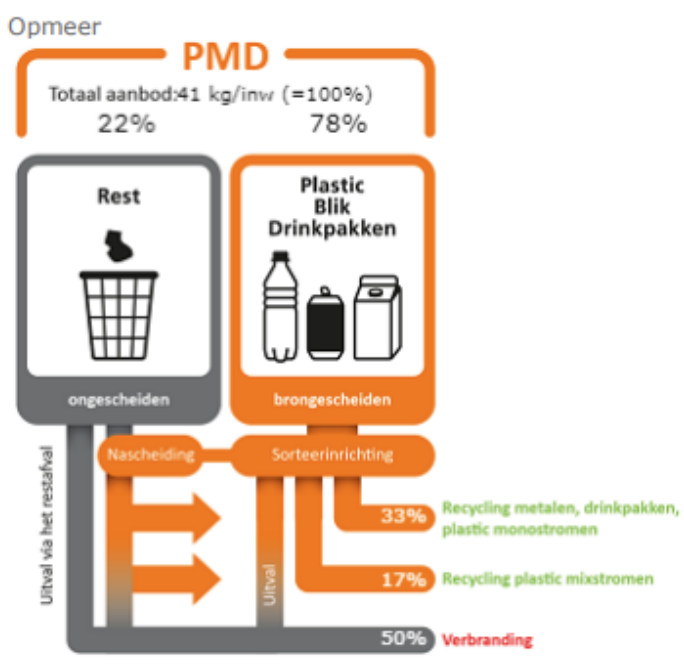

50% recycling van het totaal
36% uitval *na inzameling* (28%-punt)

Glas-keten in kaart

91% recycling van het totaal
Géén uitval na inzameling!

Koplopers restafval in Nederland

Allemaal stedelijkheidsklasse 4-5 (!)

Gemeente	Restafval
Reusel-De Mierden	20
Horst aan de Maas	43
Olst-Wijhe	45
Zwartewaterland	50
Druten	47
Boekel	48
Land van Cuijk	48
Bronckhorst	48
Oost Gelre	53
Opmeer	**131**

Fijn + grof restafval (CBS, 2021)

Opmeer in de benchmark

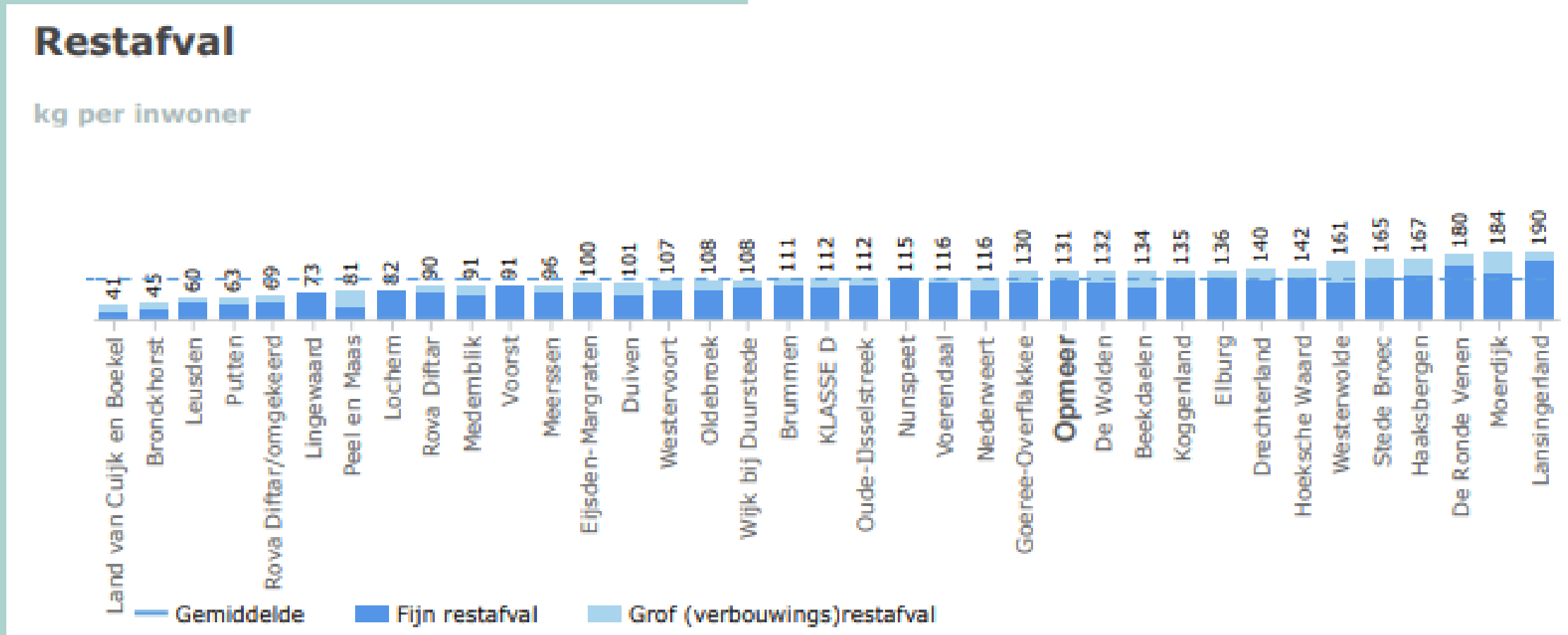

Bron: Benchmark afvalinzameling NVRD/RWS

Koplopers

G40 (stedelijkheidsklasse 1-2)

Gemeente	Restafval
Apeldoorn	88
Deventer	89
Hengelo	89
Nijmegen	109
Enschede	123
Maastricht	123
Ede	124
Roosendaal	128
Tilburg	147
Gouda	148

Fijn + grof restafval (CBS, 2021)

Hoe stuur je op minder restafval en meer schone grondstoffen?

Communicatie

Financiële prikkels

Service-instrumenten

Inzet instrumentarium door koplopers

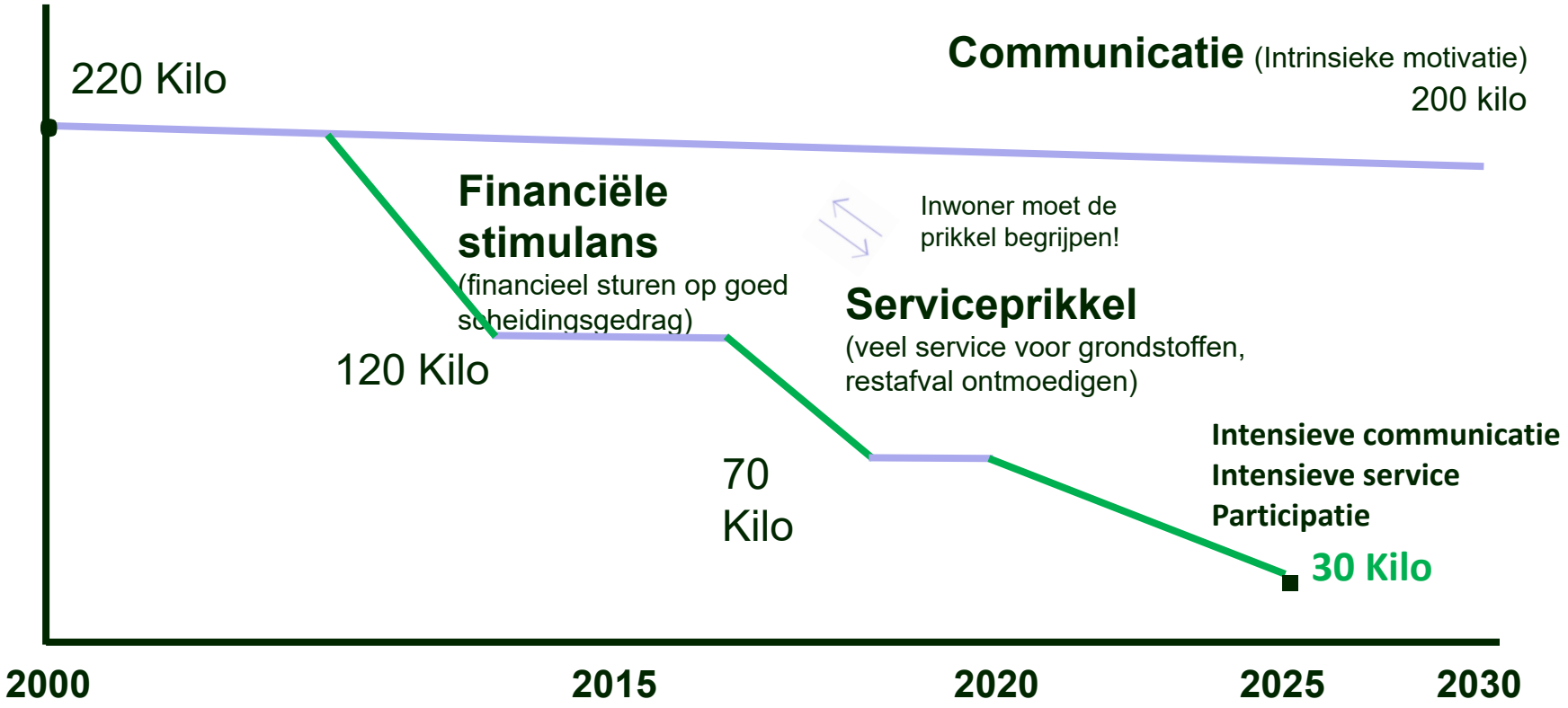

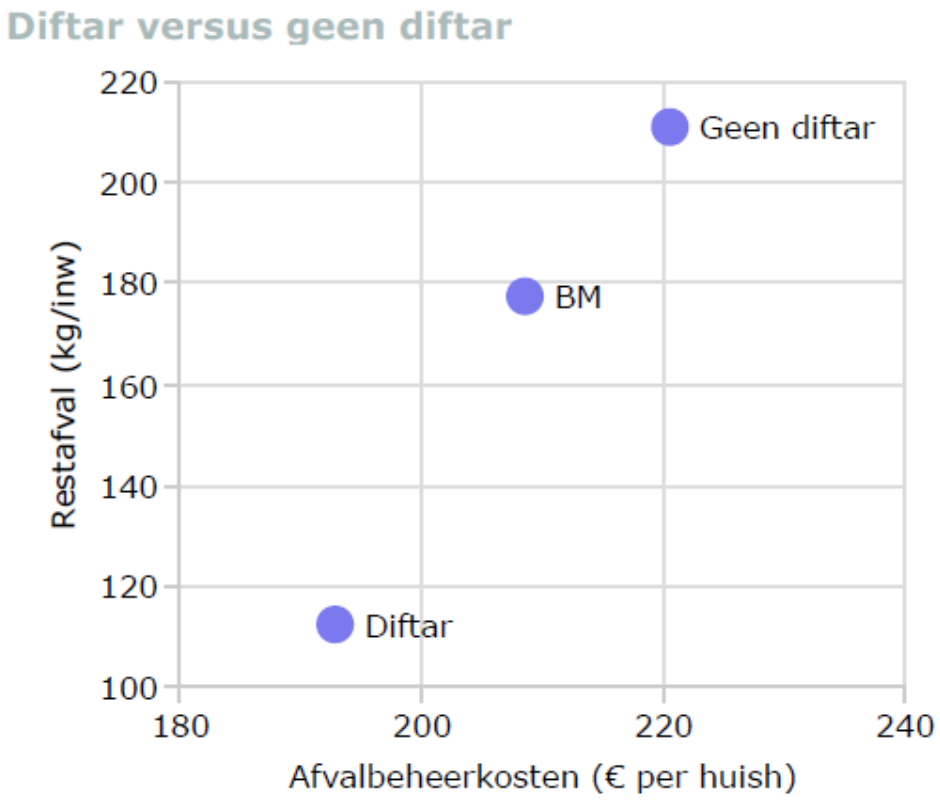

Bron: Benchmark NVRD-RWS – gemiddelde van deelnemende gemeenten

Financiële prikkel

- Hoogte van de afvalstoffenheffing wordt bepaald door scheidingsgedrag.
- “De vervuiler betaalt” -of- “De scheider wordt beloond”!

→ *Veel verschillende vormen!*

- Eerlijke afrekenmethode van de kosten van afvalbeheer.
- Vergelijkbaar met afrekening andere nutsfuncties (water, energie).
- Resultaten: gemiddeld 100 kilo minder restafval en 30 euro lagere kosten per huishouden.

Hoe werkt de financiële prikkel?

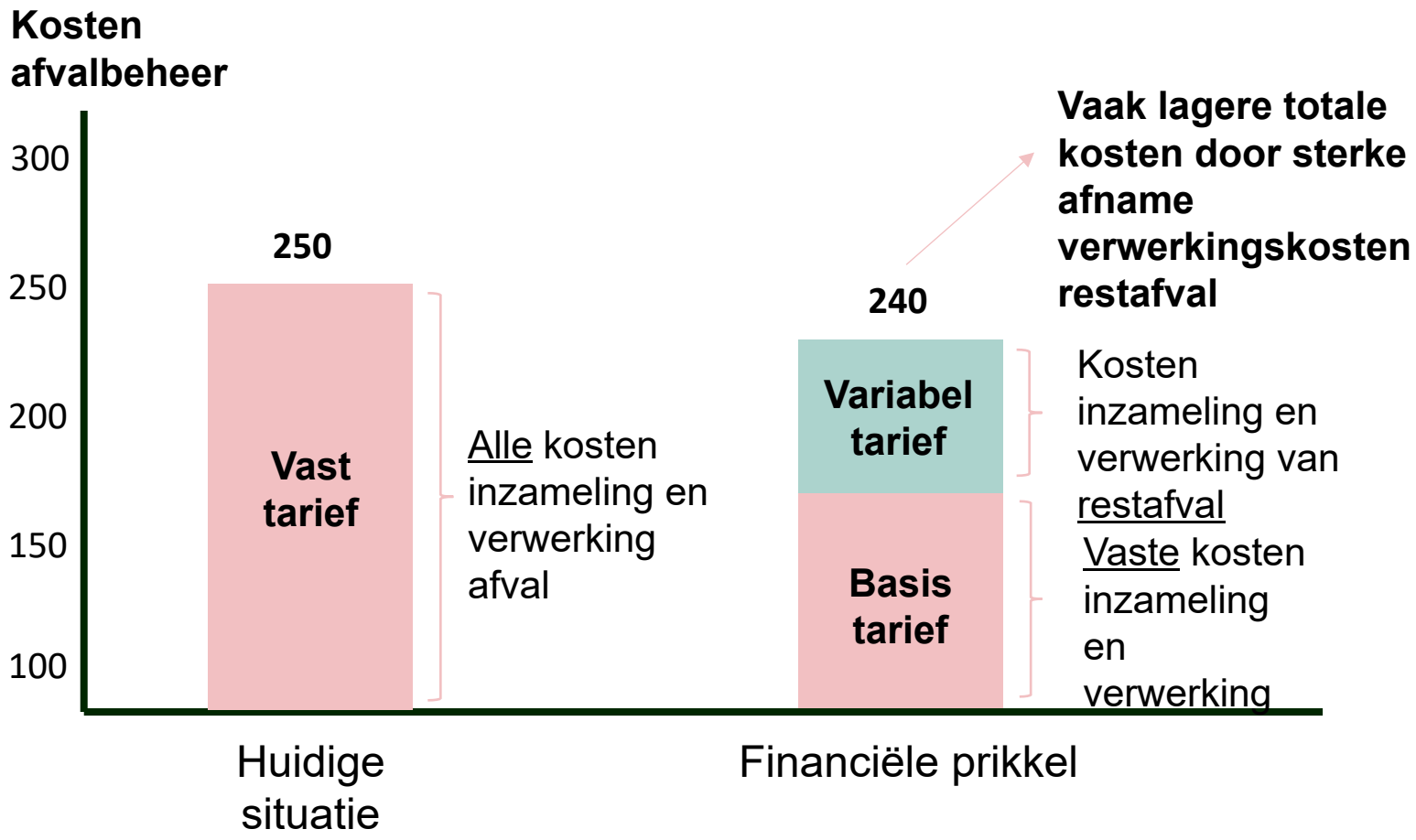

Neveneffecten financiële prikkel?

Bijplaatsingen, dumpingen, zwerfafval

- Nauwelijks samenhang met bijplaatsingen, dumpingen en zwerfafval (IPR Normag, 2021).
- Gemeenten zonder diftar hebben dezelfde problematiek.
- Gemeenten met nascheiding PMD hebben dezelfde problematiek.
- Toename bijplaatsingen na invoering diftar is gering en vaak tijdelijk.
- Meer aandacht voor problematiek door beleidswijziging en daarmee meer meldingen.
- Aandeel bijplaatsingen van totale hoeveelheid huishoudelijk afval is in meeste gemeenten minder dan 1%.

Kwaliteit

- Kwaliteit van grondstoffen in gemeenten met financiële prikkel niet slechter. Kwaliteit PMD zelfs iets beter (IPR Normag, 2021).
- Nog beter uitleggen wat gevolgen zijn van vervuilde grondstoffen voor kosten én milieu.
- Landelijke focus (NVRD, VANG) op verbetering kwaliteit, met name GFT, PMD en textiel.

Put your money where your mouth is!

Omgekeerd inzamelen

Omgekeerd inzamelen

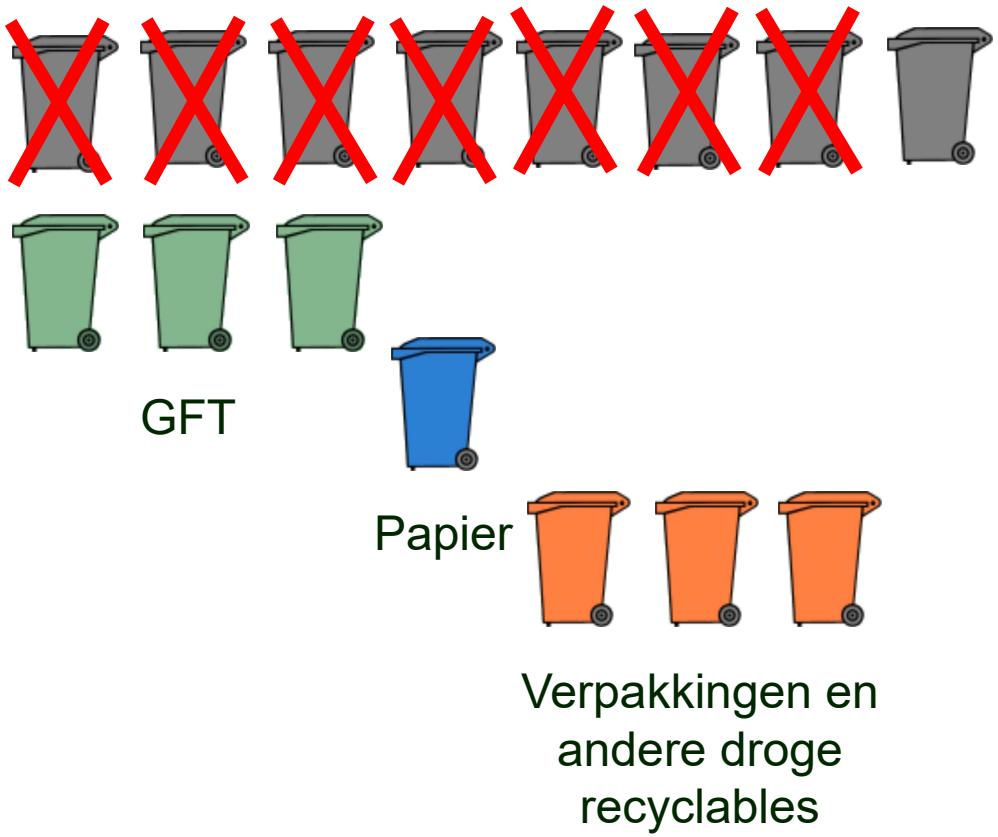

8 mini’s restafval per huishouden per jaar

Laatste restje restafval wegbrengen naar verzamelcontainer

Aanpak kwaliteit gescheiden stromen

- Kwaliteit van grondstoffen staat de laatste jaren onder druk:
  - Mensen scheiden soms minder goed
  - Hogere eisen aan gescheiden grondstoffen door producenten

- Met name PMD, GFT en textiel hebben aandacht nodig
- Hoe pakken andere gemeenten de kwaliteit van gescheiden grondstoffen aan?

- **Richting inwoners**
  - Uitgebreide en intensieve voorlichting; afvalcoaches
  - Inzetten van ‘voorlopers’ om gerichter te kunnen communiceren
  - Handhaving: waarschuwen, niet ledigen, boete
  - Toegangscontrole op verzamelcontainers

- **Inzameling**
  - Inzamelmiddel aanpassen: zak, minicontainer of verzamelcontainer?
  - ‘Hotspots’ apart inzamelen
  - Geen ´wormpers´ gebruiken in inzamelvoertuig PMD
  - Grove sortering op overslag

Bron- en/of nascheiding?

- Nascheiding is alléén een alternatief voor PMD.
- Alle gemeenten doen aan bronscheiding voor gft, papier, textiel, glas, etc.
- Alle gemeenten die de 100 kilo halen, doen aan bronscheiding voor PMD:
  → *Want: instrumentarium restafval werkt beter icm bronscheiding door grote volume van PMD*
- Aandachtspunt bronscheiding: kwaliteit moet op peil blijven.
- Welke gemeenten stappen over op nascheiding? Gemeenten (of wijken!) met veel hoogbouw waar bronscheiding niet/lastig van de grond komt (zoals bijv. Amsterdam, Rotterdam, Leiden, Utrecht).
- “Bronscheiden waar kan, nascheiden waar moet!” (HVC).

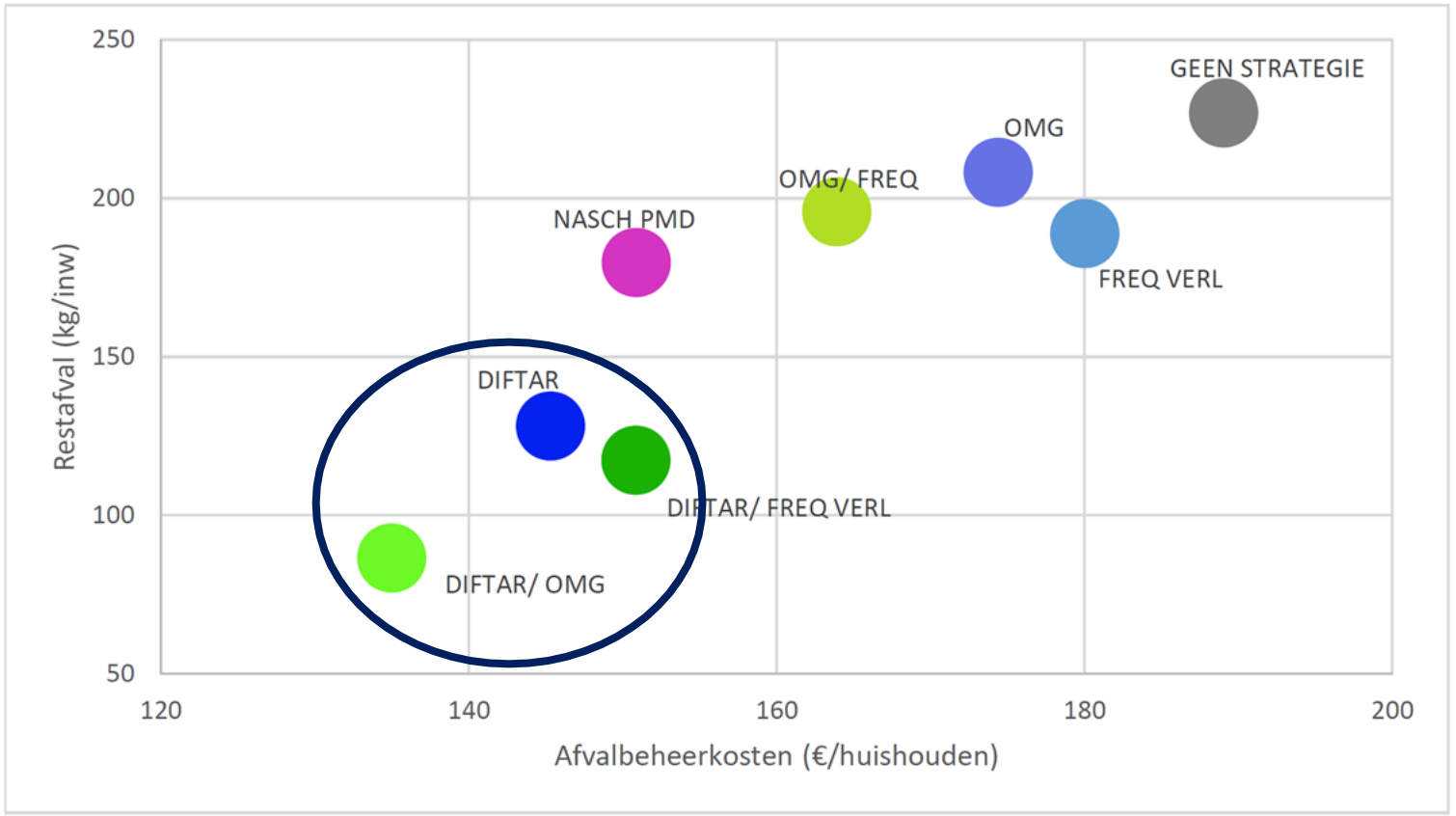

Inzamelstrategie van grote invloed op resultaat én kostenniveau!

OMG
Omgekeerd inzamelen

NASCH
Nascheiding

FREQ VERL
Frequentieverlaging inzameling restafval

Stijgende kosten

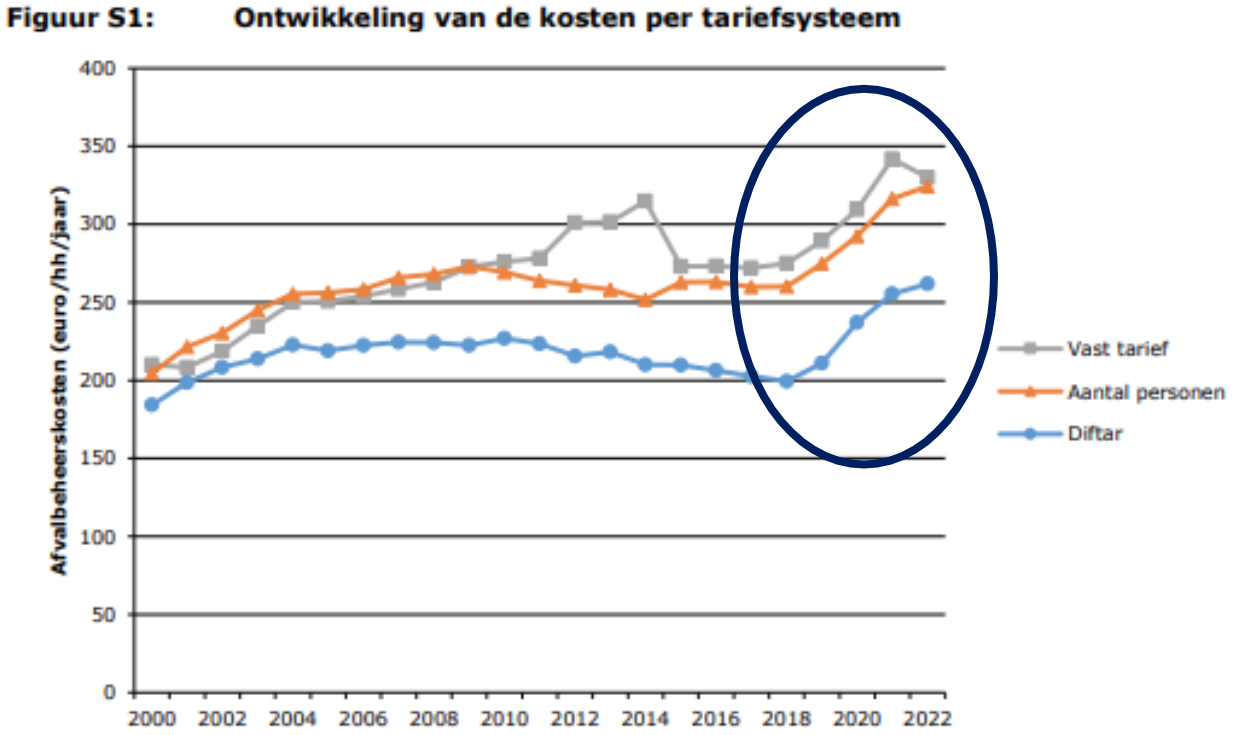

… stijgende verwerkingskosten restafval: verbrandingsbelasting
… vanaf 2025 een CO2-heffing
… fluctuerende marktprijzen van grondstoffen
… dalende vergoeding voor verpakkingen
… dalende kwaliteit van ingezamelde deelstromen
… forse stijging CAO afvalinzameling
… jaarlijkse indexering van de inzamelkosten

→ Restafval is en blijft de duurste afvalstroom!
→ Gescheiden grondstoffen zijn (bijna) altijd goedkoper of leveren zelfs iets op.
→ Minder restafval = minder stijging van de kosten

Gegarandeerd succes? Nee!

Flankerend beleid is van doorslaggevend belang:

- Uitgebreide communicatie is cruciaal voor draagvlak
- Maatwerk voor verschillende doelgroepen (minima, medische indicatie)
- Durf te differentiëren in je beleid als de situatie daarom vraagt (bv. laagbouw/hoogbouw)
- Overal scheidingsfaciliteiten bieden (GFT bij hoogbouw!)
- Beleid grof afval afstemmen: circulaire ambachtcentra mooie stap richting CE!
- Handhaving als sluitstuk op het beleid
- 0-meting zwerfafval/bijplaatsingen uitvoeren om daadwerkelijk effect te meten
- Accepteer weerstand tegen veranderingen (vaak relatief beperkt, en verdwijnt na 6 maanden)
- Neem (uitgebreid) de tijd voor het introduceren van (grote) veranderingen
- …

Aandachtspunten komende jaren

- **Verdere reductie van de hoeveelheid restafval**

  → *Door middel van een financiële stimulans?*

- **Behoud van kwaliteit van gescheiden grondstoffen**

  → *met name aandacht voor GFT, PMD en Textiel*

- **Focus op het scheiden van voedselafval**

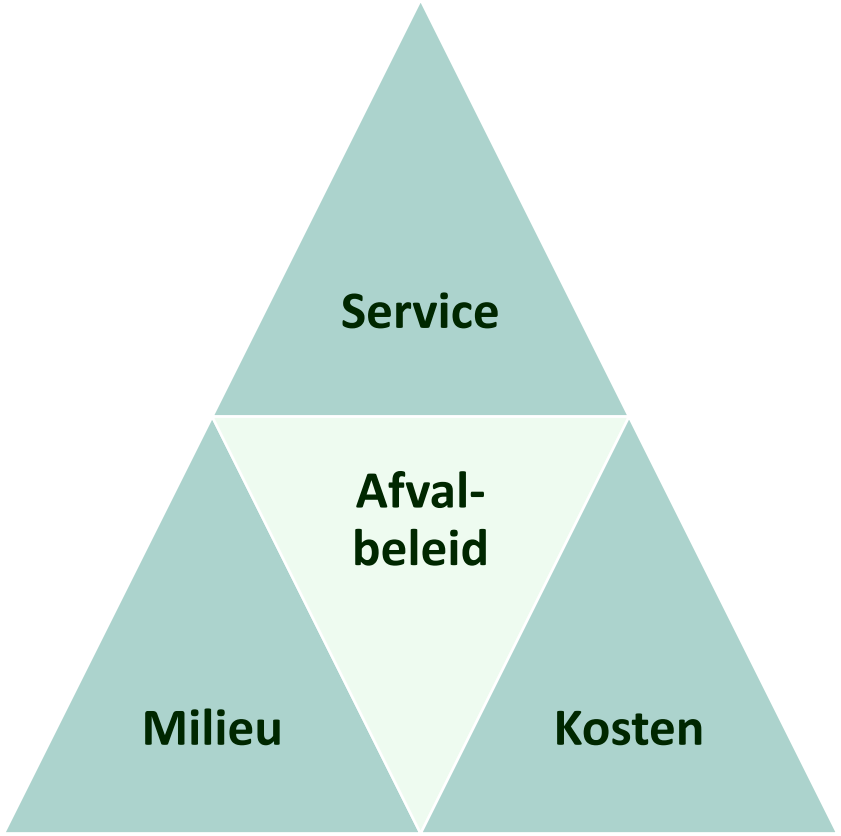

De Afvaldriehoek:

De complexiteit van beleidsafwegingen in gemeenten

Dank voor jullie aandacht!

Samuel Stollman

+ 31 6 51 84 57 24
stollman@nvrd.nl

Ga voor meer informatie over de Koninklijke NVRD naar **www.nvrd.nl**

En volg ons op **LinkedIn**